

DRŽAVNA AGENCIJA ZA ISTRAGE I ZAŠTITU
FINANSIJSKO-OBAVJEŠTAJNI ODJEL

PRANJE NOVCA I FINANCIRANJE TERORISTIČKIH AKTIVNOSTI
Statistički podatci i otkrivene tipologije u 2019. godini

Rujan 2020.

SADRŽAJ

1. UVOD.....	3
2. PRAVNI OKVIR.....	4
3. ORGANIZACIJSKA STRUKTURA.....	5
4. STATISTIČKI POKAZATELJI.....	6
4.1. Statistički pokazatelji o prikupljenim podacima.....	6
4.2. Statistički pokazatelji o podacima prikupljenim od nadležnih institucija.....	9
4.3. Statistički pokazatelji o korištenju prikupljenih podataka.....	9
5. MEĐUNARODNA SURADNJA	13
6. OSTALE AKTIVNOSTI.....	15
6.1. IPA 2013 – EU Twinning projekat „Potpora borbi protiv pranja novca“.....	15
6.2. Projekat tehničke nadogradnje AMLS-a.....	16
6.3. Procjena rizika od pranja novca i financiranja terorističkih aktivnosti u BiH.....	16
6.4. Radna grupa za izradu prijedloga Zakona o sprječavanju pranja novca i financiranja terorističkih aktivnosti koju je imenovalo Vijeća ministara BiH.....	16
6.5. Delegacija Bosne i Hercegovine pri Komitetu eksperata Vijeća Europe za evaluacije borbe protiv pranja novca i financiranja terorizma (Moneyval delegacija BiH).....	17
6.6. Varšavska konvencija.....	18
6.7. UNODC/CEPOL projekat potpore finansijskim istragama.....	18
6.8. Povratne informacije obveznicima po prijavama sumnjivih transakcija za 2018. godinu.....	18
6.9. Ostale aktivnosti.....	19
7. TIPOLOGIJE PRANJA NOVCA	19
8. PLANIRANE AKTIVNOSTI FOO-a ZA NAREDNI PERIOD.....	21
9. KORISNI LINKOVI.....	23

1. UVOD

Financijsko-obavještajni odjel (u daljem tekstu: FOO) Državne agencije za istrage i zaštitu (u daljem tekstu: Agencija) predstavlja središnju financijsko-obavještajnu jedinicu Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: BiH) koja funkcioniše sukladno međunarodnim standardima u oblasti borbe protiv pranja novca i financiranja terorističkih aktivnosti.

Sukladno Zakonu o Državnoj agenciji za istrage i zaštitu i Zakonu o sprječavanju pranja novca i financiranja terorističkih aktivnosti, FOO obavlja poslove koji se odnose na sprječavanje, otkrivanje i istraživanje operacija pranja novca i financiranja terorističkih aktivnosti, poslove koji se odnose na promoviranje suradnje između nadležnih tijela BiH, Federacije BiH (u daljem tekstu: FBiH), Republike Srpske (u daljem tekstu: RS) i Brčko Distrikta BiH (u daljem tekstu: BD BiH) u oblasti sprječavanja pranja novca i financiranja terorističkih aktivnosti, kao i na promoviranje suradnje i razmjene informacija sa nadležnim tijelima drugih država i međunarodnih organizacija zaduženih za sprječavanje pranja novca i financiranja terorističkih aktivnosti.

Prvi Zakon o sprječavanju pranja novca stupio je na snagu 28.12.2004. godine, a 29.06.2005. godine FOO je primljeno u Egmont grupu financijsko-obavještajnih jedinica¹ (u daljem tekstu: FOJ). Od navedenog perioda dva puta je donijet novi Zakon o sprječavanju pranja novca i financiranja terorističkih aktivnosti i trenutno je na snazi Zakon o sprječavanju pranja novca i financiranja terorističkih aktivnosti, donijet 2014. godine („Službeni glasnik BiH“, broj 47/14) i Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o sprječavanju pranja novca i financiranja terorističkih aktivnosti donijet 2016. godine („Službeni glasnik BiH“, broj 46/16).

Zakonodavni i institucionalni okvir u BiH je takav da sustav sprječavanja, otkrivanja i istraživanja kaznenih djela pranja novca i financiranja terorističkih aktivnosti u BiH nije u nadležnosti samo jedne institucije već je riječ o oblasti koja je u nadležnosti institucija na svim razinama vlasti, uz zakonsko definiranje uloge svih sudionika sustava te njihove obvezne međusobne interakcije i suradnje.

Primarni zadatak FOO-a je da prima, prikuplja, evidentira i analizira informacije, podatke i dokumentaciju, te istražuje i prosljeđuje rezultate analiza i/ili istraga nadležnim tužiteljstvima i drugim nadležnim tijelima kako u BiH tako i u inozemstvu, koji istražuju kaznena djela pranja novca i/ili financiranja terorističkih aktivnosti.

Ukoliko FOO sumnja na pranje novca ili financiranje terorističkih aktivnosti u svezi s nekom transakcijom ili osobom, ovlašten je za privremeno obustavljanje te transakcije ili transakcija u trajanju do pet radnih dana kao i za kontinuirano praćenje financijskog poslovanja klijenta u trajanju do šest mjeseci.

---

¹ Jedinstveno tijelo 165 financijsko-obavještajnih jedinica koje pruža platformu za sigurnu razmjenu stručnosti i financijsko-obavještajnih podataka za borbu protiv pranja novca i financiranja terorizma.

FOO neposredno postupa po nalogima i zahtjevima tužiteljstava, kako u djelokrugu nadležnosti propisanih zakonom, tako i po zakonima o kaznenom postupku.

FOO je nadležno i da drugim tijelima u BiH i inozemstvu samoinicijativno dostavi odgovarajuće podatke, informacije i dokumentaciju koji se prikupe sukladno Zakonu o sprječavanju pranja novca i financiranja terorističkih aktivnosti, a za koje procijeni da bi mogli biti značajni tim tijelima pri donošenju odluka iz njihove nadležnosti u svezi s istraživanjem kaznenih djela pranja novca, predikatnih kaznenih djela i financiranja terorističkih aktivnosti.

FOO obavlja poslove koji se odnose na predstavljanje BiH u međunarodnim tijelima za sprječavanje pranja novca i financiranja terorističkih aktivnosti, kao što je sudjelovanje u Delegaciji Bosne i Hercegovine pri Komitetu eksperata Vijeća Europe za evaluaciju borbe protiv pranja novca i financiranja terorističkih aktivnosti (u daljem tekstu: Moneyval), kao i Delegaciji Bosne i Hercegovine pri Konferenciji strana ugovornica Konvencije Vijeća Europe o pranju, traženju, zapljeni i oduzimanju prihoda stečenih kriminalom i o financiranju terorizma – Varšavska konvencija.

Pored navedenog, FOO aktivno sudjeluje u aktivnostima unaprjeđenja borbe protiv pranja novca i financiranja terorističkih aktivnosti, kroz sudjelovanje u projektima, obukama obveznika Zakona o sprječavanju pranja novca i financiranja terorističkih aktivnosti i obukama službenika nadležnih tijela u BiH.

Podatci, informacije i dokumentacija prikupljeni po Zakonu o sprječavanju pranja novca i financiranja terorističkih aktivnosti obavještajnog su karaktera i koriste se u svrhu sprječavanja i otkrivanja pranja novca, predikatnih kaznenih djela i financiranja terorističkih aktivnosti.

2. PRAVNI OKVIR

Poslovi i zadatci iz nadležnosti FOO-a propisani su sljedećim zakonskim i podzakonskim propisima:

- Zakon o sprječavanju pranja novca i financiranja terorističkih aktivnosti („Službeni glasnik BiH“, broj 47/14);
- Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o sprječavanju pranja novca i financiranja terorističkih aktivnosti („Službeni glasnik BiH“, broj 46/16);
- Zakon o Državnoj agenciji za istrage i zaštitu („Službeni glasnik BiH“, br. 27/04, 63/04, 35/05, 49/09 i 40/12);
- Pravilnik o provođenju Zakona o sprječavanju pranja novca i financiranja terorističkih aktivnosti („Službeni glasnik BiH“, broj 41/15);
- Napatuk o načinu popune obrazaca i elektroničkog unosa podataka za prijavu novčanih transakcija od strane obveznika („Službeni glasnik BiH“, broj 41/15);
- Pravilnik o unutarnjoj organizaciji Državne agencije za istrage i zaštitu, broj 16-09-02-721-13/13 od 06.10.2014. godine.

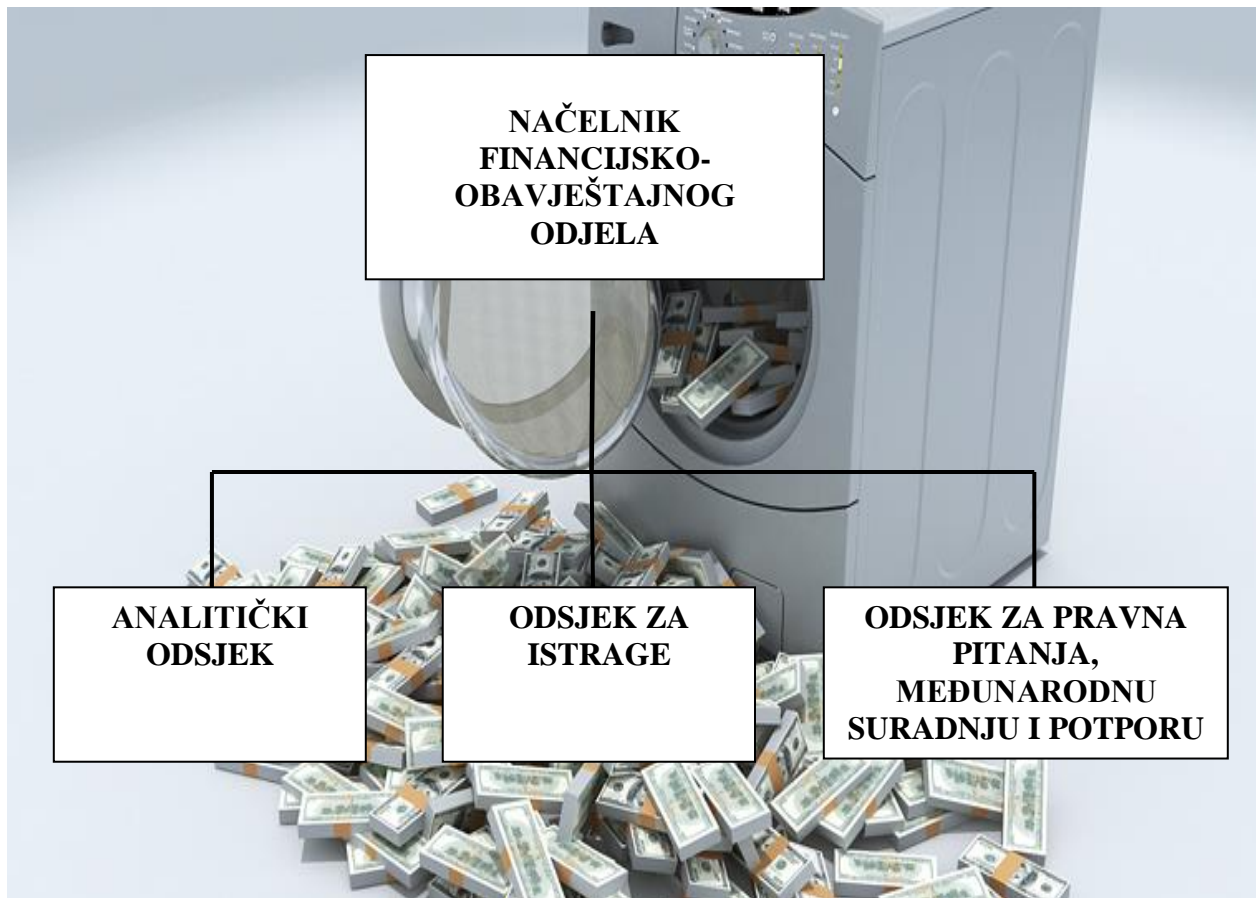
3. ORGANIZACIJSKA STRUKTURA

FOO je osnovna organizacijska jedinica Agencije sačinjena od tri odsjeka:

1. Analitički odsjek;
2. Odsjek za istrage;
3. Odsjek za pravna pitanja, međunarodnu suradnju i potporu.

Poslove i zadatke iz djelokruga rada FOO-a, prema Pravilniku o unutarnjoj organizaciji Državne agencije za istrage i zaštitu, obavljaju policijski službenici, državni službenici i zaposlenici.

Organizacijska šema FOO-a

4. STATISTIČKI POKAZATELJI

Primarni zadatak FOO-a, koji se ogleda u primanju, prikupljanju, evidentiranju i analiziranju informacija, podataka i dokumentacije te istraživanju i prosljeđivanju rezultata analiza i/ili istraga nadležnim tužiteljstvima i drugim nadležnim tijelima koji istražuju kaznena djela pranja novca i/ili financiranja terorističkih aktivnosti u BiH i u inozemstvu, realizira se kroz obvezno dostavljanje podataka o različitim vidovima transakcija od strane niza institucija.

4.1. Statistički pokazatelji o prikupljenim podacima

Komercijalne institucije koje posluju u finansijskom i nefinansijskom sektoru su, na temelju Zakona o sprječavanju pranja novca i financiranja terorističkih aktivnosti, obvezane provoditi mjere za otkrivanje i sprječavanje pranja novca i financiranja terorističkih aktivnosti. U okviru tih mjera propisana im je obveza da FOO-u dostavljaju izvješća o:

- sumnjivim transakcijama ili osobama;²
- gotovinskim transakcijama čija vrijednost iznosi ili prelazi iznos od 30.000,00 KM;
- povezanim gotovinskim transakcijama čija ukupna vrijednost iznosi ili prelazi iznos od 30.000,00 KM.

Najveći broj navedenih izvješća obveznici dostavljaju elektronički, odnosno putem aplikativnog softvera za prijavu transakcija (u daljem tekstu: AMLS).

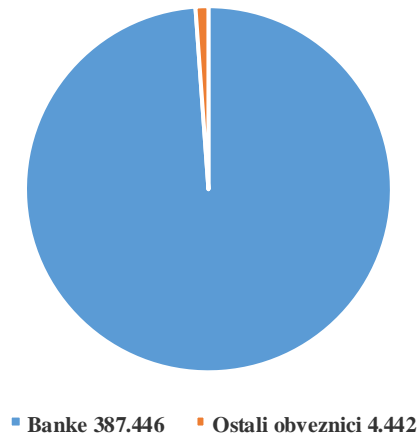
Tijekom 2019. godine primljeno je:

- 737 izvješća o sumnjivim transakcijama čija ukupna vrijednost iznosi 98.262.436,16 KM, od čega su banke dostavile 407 izvješća čija ukupna vrijednost iznosi 81.537.357,62 KM a ostali obveznici 330 izvješća čija ukupna vrijednost iznosi 16.725.078,54 KM;
- 391.888 izvješća o gotovinskim i povezanim gotovinskim transakcijama čija ukupna vrijednost iznosi 19.882.869.921,29 KM, od čega su banke dostavile 387.446 izvješća čija ukupna vrijednost iznosi 19.160.168.203,75 KM a ostali obveznici 4.442 izvješća čija ukupna vrijednost iznosi 722.701.717,54 KM.

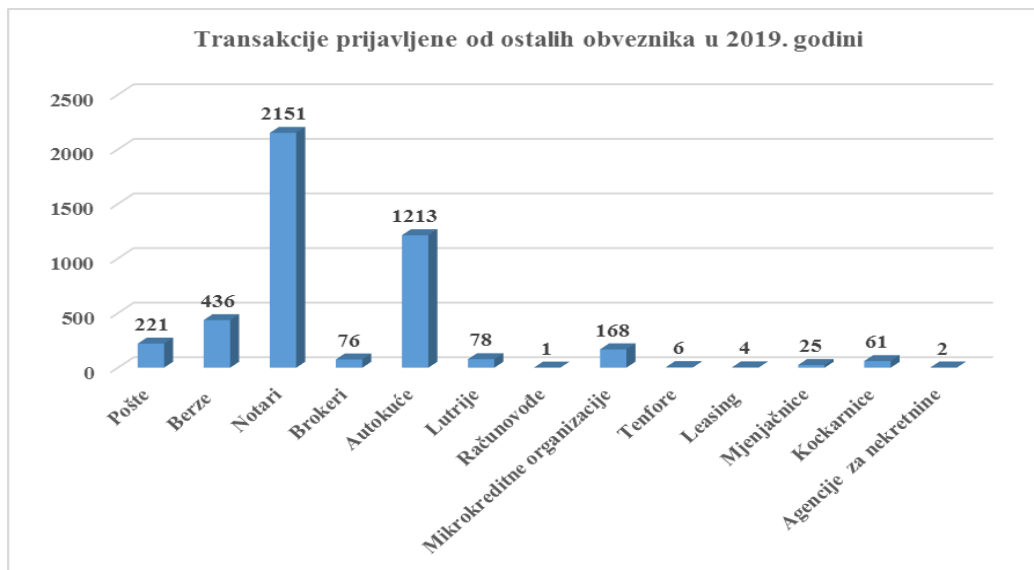
---

² Sumnjiva transakcija je svaka transakcija za koju obveznik ili nadležno tijelo procijeni da u svezi s transakcijom ili osobom koja obavlja transakciju postoje opravdani razlozi za sumnju ili sumnja na počinjenje kaznenog djela pranja novca ili financiranja terorističkih aktivnosti, odnosno da transakcija uključuje sredstva koja su proizašla iz nezakonitih aktivnosti.

Prikaz transakcija prijavljenih od strane obveznika u 2019. godini

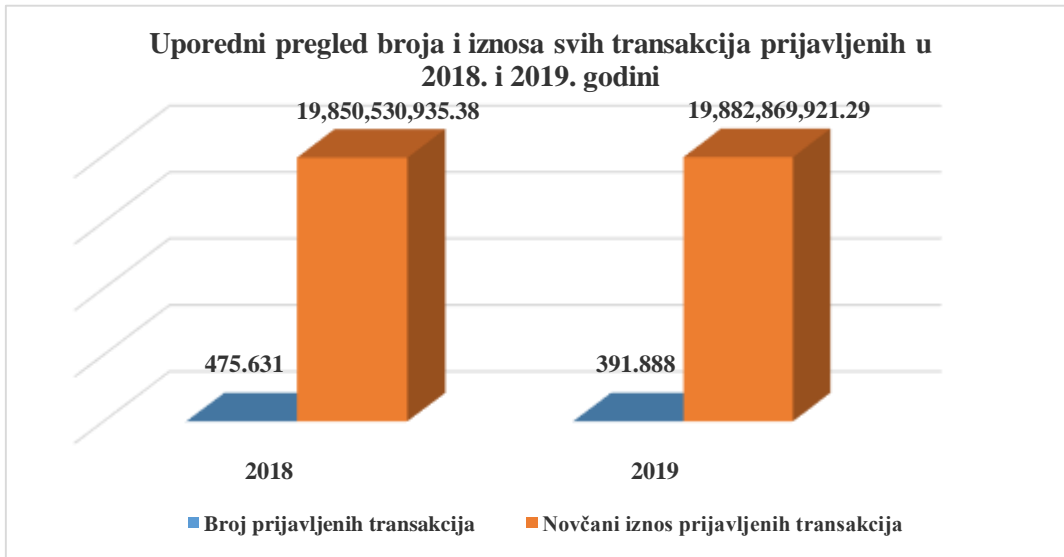

Kao što pokazuje grafikon, u 2019. godini, kao i u ranijem periodu, banke³ su imale najznačajnije učešće u prijavljivanju transakcija zbog dominantne uloge banaka u sektoru finansijskih usluga u BiH. Od ostalih obveznika najznačajnije učešće u prijavljivanju transakcija su imali notari i autokuće, što možemo vidjeti u narednom grafičkom prikazu.

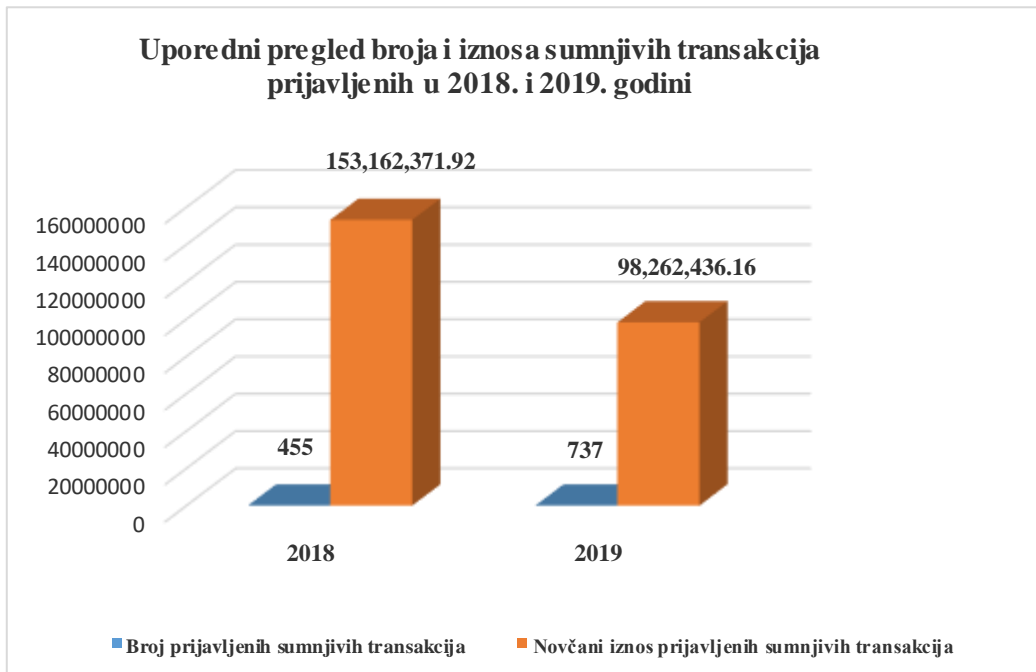

³ U Bosni i Hercegovini je tijekom 2019. godine poslovao ukupno 27 banaka.

Prethodni grafički prikaz pokazuje pad ukupnog broja a rast ukupne vrijednosti prijavljenih transakcija svih kategorija u odnosu na 2018. godinu, tako da je ukupan broj svih prijavljenih transakcija sa 475.631 prijavljenih u 2018. godini smanjen na 391.888 transakcija u 2019. godini, a ukupna vrijednost svih prijavljenih transakcija sa 19.850.530.935,38 KM u 2018. godini povećana na 19.882.869.921,29 KM u 2019. godini.

Prethodni grafikon pokazuje porast ukupnog broja prijavljenih sumnjivih transakcija sa 455 prijavljenih u 2018. godini na 737 transakcija u 2019. godini a pad ukupne vrijednosti

prijavljenih transakcija sa 153.162.371,92 KM u 2018. godini na 98.262.436,16 KM u 2019. godini.

4.2. Statistički pokazatelji o podacima prikupljenim od nadležnih institucija

Zakonom o sprječavanju pranja novca i financiranja terorističkih aktivnosti uspostavljena je obveza provođenja mjera za otkrivanje i sprječavanje pranja novca i financiranja terorističkih aktivnosti u BiH i za određene institucije što se ogleda u dostavljanju podataka iz njihovog djelokruga rada FOO-u.

Uloga Uprave za neizravno oporezivanje BiH (u daljem tekstu: UNO BiH) ogleda se u otkrivanju i evidentiranju prenosa gotovog novca, čekova, vrijednosnih papira na donosioca, plemenitih metala i dragog kamenja u vrijednosti od 20.000 KM ili više preko državne granice, sukladno kojoj je UNO BiH tijekom 2019. godine FOO-u dostavila podatke o ukupno 595 evidentiranih slučajeva prenosa novca preko državne granice čija ukupna vrijednost iznosi 3.287.688.957,91 KM, koji su se najvećim dijelom odnosili na iznošenje gotovog novca iz BiH.

Za isti period su entitetska tijela nadležna za registriranje prometa vrijednosnim papirima/hartijama od vrijednosti (Registar vrijednosnih papira FBiH i Centralni registar hartija od vrijednosti RS) dostavila podatke o ukupno 1032 realizirane transakcije prometa dionicama /akcijama čija ukupna vrijednost iznosi 161.386.192,76 KM.

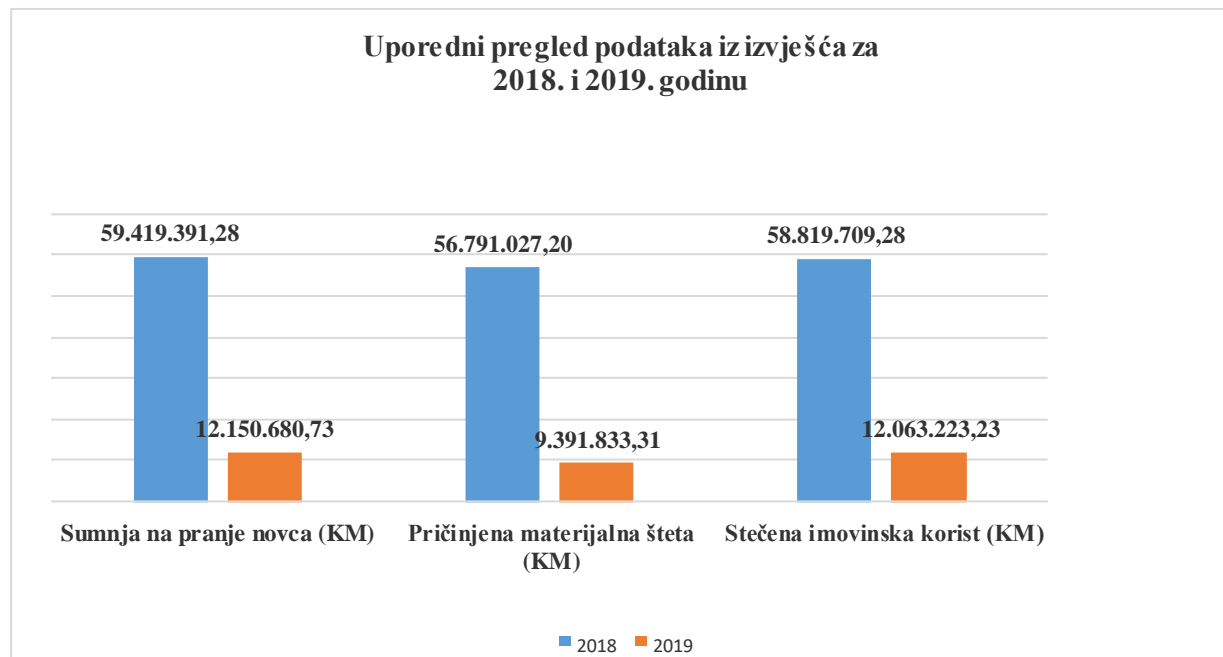
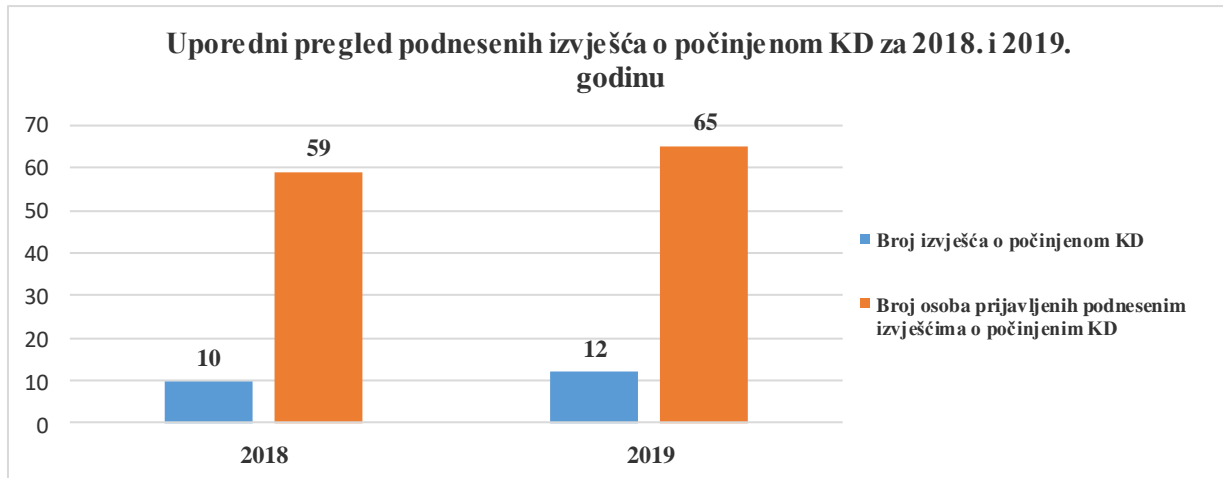
4.3. Statistički pokazatelji o korištenju prikupljenih podataka

Podatci prikupljeni od obveznika koriste se za sprječavanje, otkrivanje i istraživanje kaznenih djela pranja novca i financiranja terorističkih aktivnosti kroz poduzimanje mjera i radnji po Zakonu o sprječavanju pranja novca i financiranja terorističkih aktivnosti i po zakonima o kaznenim postupcima u BiH.

U kontekstu navedenog, FOO je tijekom 2019. godine tužiteljstvima dostavio 12 izvješća kojim je za 65 osoba (55 fizičkih, pet pravnih i 5 NN osoba) dokumentirano postojanje osnova sumnje da su počinili kazneno djelo pranja novca i više predikatnih kaznenih djela, dok je u 2018. godini nadležnim tužiteljstvima dostavljeno ukupno osam izvješća i dvije dopune izvješća za 59 osoba (32 fizičkih i 27 pravnih osoba).

Navedenim izvješćima o postojanju osnova sumnje o počinjenim kaznenim djelima i izvršiocima u 2019. godini prijavljeno je postojanje osnova sumnje na počinjenje kaznenog djela pranja novca u iznosu od 12.150.680,73 KM, pričinjena materijalna šteta od prijavljenih predikatnih kaznenih djela u iznosu od 9.391.833,31 KM te stečena imovinska korist u ukupnom iznosu 12.063.223,23 KM, dok je u 2018. godini prijavljeno postojanje osnova sumnje na počinjenje kaznenog djela pranja novca u iznosu od 59.419.391,28 KM, pričinjena materijalna šteta od

prijavljenih predikatnih kaznenih djela ukupno je iznosila 56.791.027,20 KM te stečena imovinska korist u ukupnom iznosu 58.819.709,28 KM (navedeni podatci prikazani su u narednim grafikonima).

Tijekom 2019. godine FOO je poduzimalo i druge mjere i radnje iz svoje nadležnosti, u okviru kojih je:

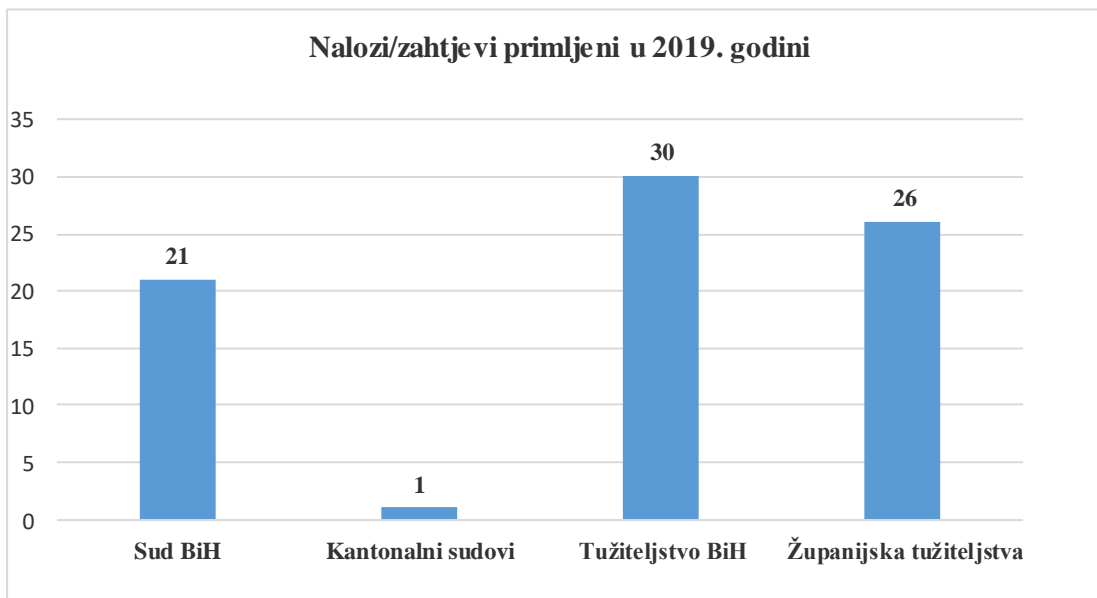
- izdato 25 naloga bankama za privremenu obustavu transakcija u ukupnom iznosu blokiranih sredstava 9.796.238,16 KM, od čega je pet naloga za privremenu obustavu transakcija u svezi sa osam sefova sa ukupnim iznosom sredstava 661.613,73 KM a 20 naloga za privremenu obustavu transakcija u iznosu od 9.134.624,43 KM na računima pet pravnih osoba i 17 fizičkih osoba;
- izdato pet naloga bankama za kontinuirano praćenje finansijskog poslovanja pet pravnih osoba;
- sačinjeno pet kriminalističko-obavještajnih izvješća;
- sa drugim policijskim i poreznim tijelima svih razina u Bosni i Hercegovini ostvarena je suradnja u vidu dostavljanja 81 informacije/odgovora, sa podacima prikupljenim sukladno Zakonu o sprječavanju pranja novca i financiranja terorističkih aktivnosti.

Prema povratnim informacijama primljenim u izvještajnom periodu, policijska i porezna tijela su na temelju informacija FOO-a poduzela sljedeće mjere i radnje iz svoje nadležnosti:

- u 20 predmeta službenici nadležnih poreznih uprava utvrdili su dodatne porezne obveze u ukupnom iznosu od 3.451.419,94 KM te nadležnim tužiteljstvima podnijeli šest izvješća o počinjenim kaznenim djelima;
- u više predmeta službenici nadležnih poreznih uprava izvršili su kontrolu pravnih i fizičkih osoba te su utvrdili dodatne obveze u novčanom iznosu koji nije naveden u povratnim informacijama;
- u više predmeta službenici nadležnih poreznih uprava uzeli su izjave od predmetnih osoba te su predmeti proslijeđeni na utvrđivanje dodatnih poreznih obveza na temelju ostvarenih a neprijavljenih prihoda.

Tijekom 2019. godine FOO je realizirao i istražne aktivnosti u vidu postupanje po ukupno 87 naloga/zahtjeva nadležnih tužiteljstava u BiH, od čega je postupanje po devet naloga/zahtjeva započeto tijekom 2018. godine i nastavljeno u 2019. godini, dok je 78 naloga/zahtjeva primljeno u 2019. godini.

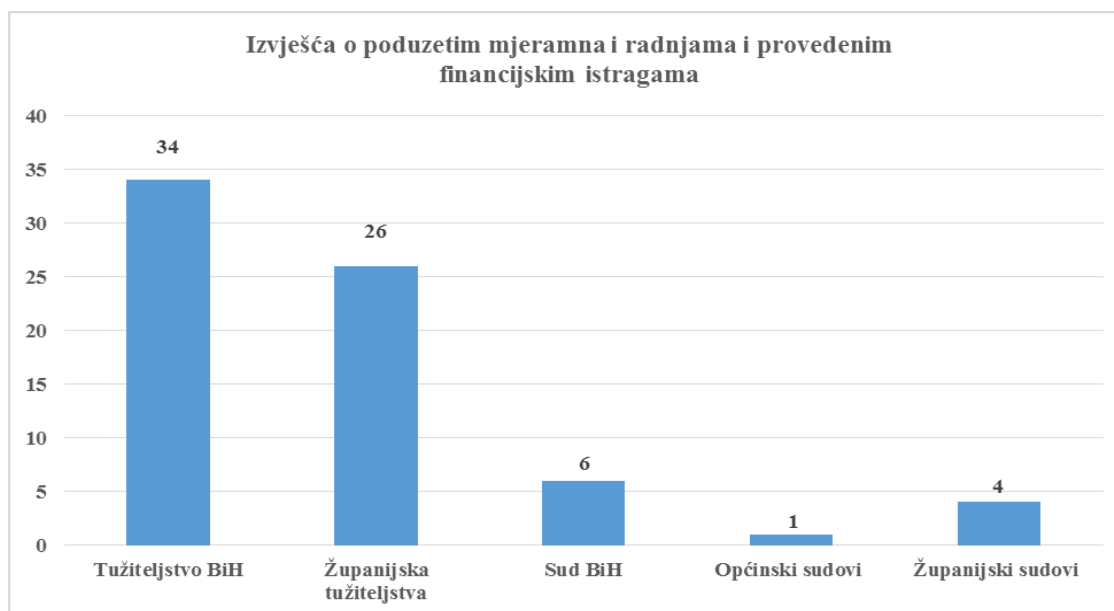
Pregled primljenih naloga/zahtjeva za postupanje u 2019. godini od tužiteljstava i sudova prikazan je u narednom grafičkom prikazu.

Postupajući po nalogima sudova i zahtjevima tužiteljstava u BiH, FOO je 2019. godine realizirao sljedeće aktivnosti:

- deset pretresa osoba, stana, prostorija i pokretnih stvari;
- privremeno oduzeto 120 predmeta;
- provedene četiri operativne akcije u kojima su četiri osobe lišene slobode;
- od 76 osoba uzete su izjave na zapisnik o ispitivanju svjedoka i saslušanju osumnjičenih osoba.

Tijekom realizacije navedenih naloga i zahtjeva sačinjeno je ukupno 71 izvješće o poduzetim mjerama i radnjama i provedenim financijskim istragama, koji su dostavljeni nadležnim tužiteljstvima i sudovima u BiH, što je prikazano u narednom grafičkom prikazu.

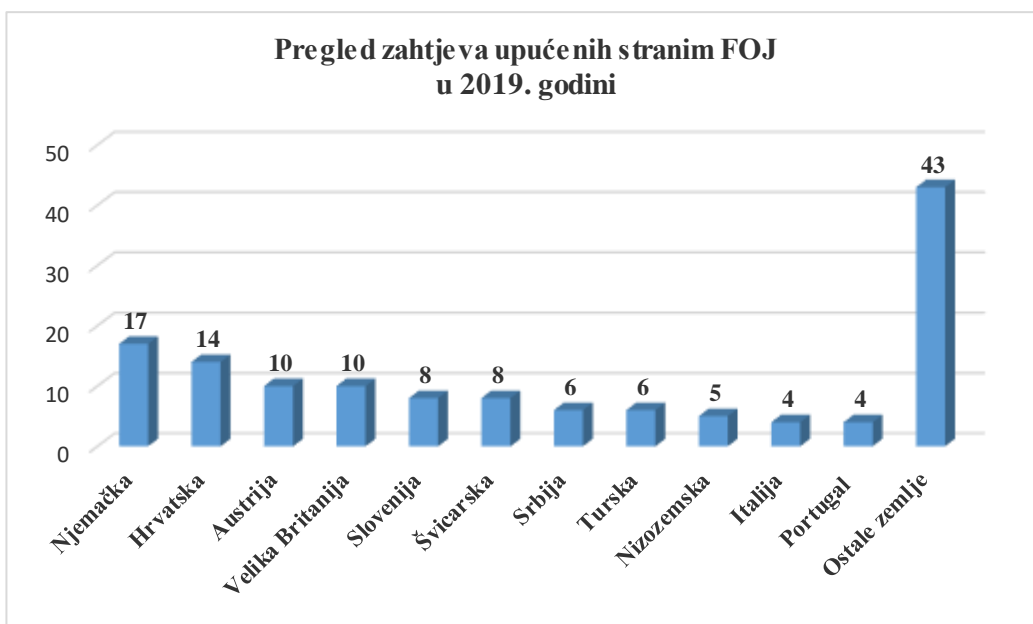
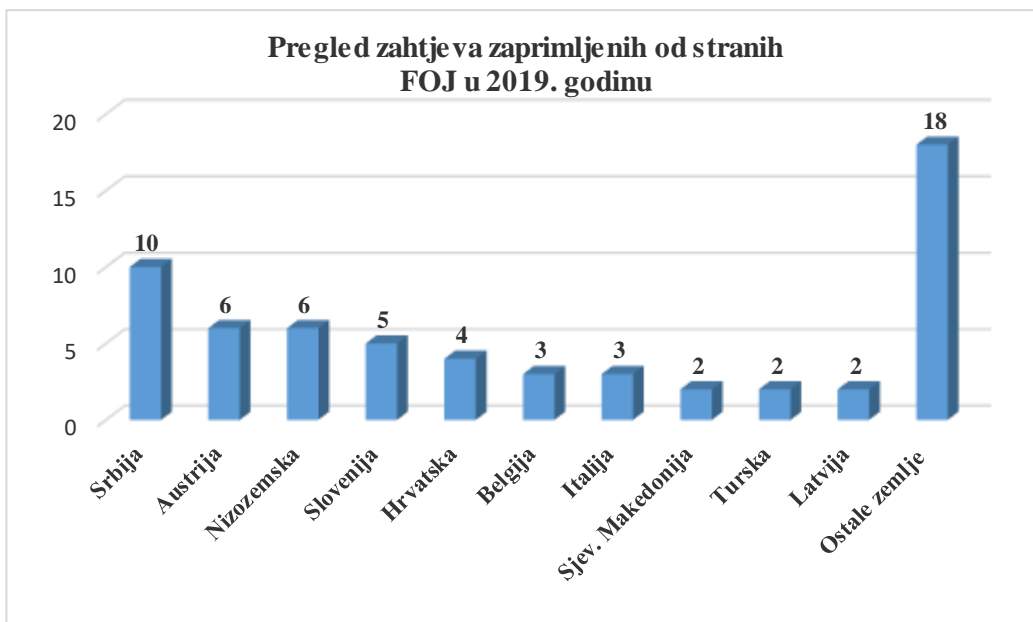

5. MEĐUNARODNA SURADNJA

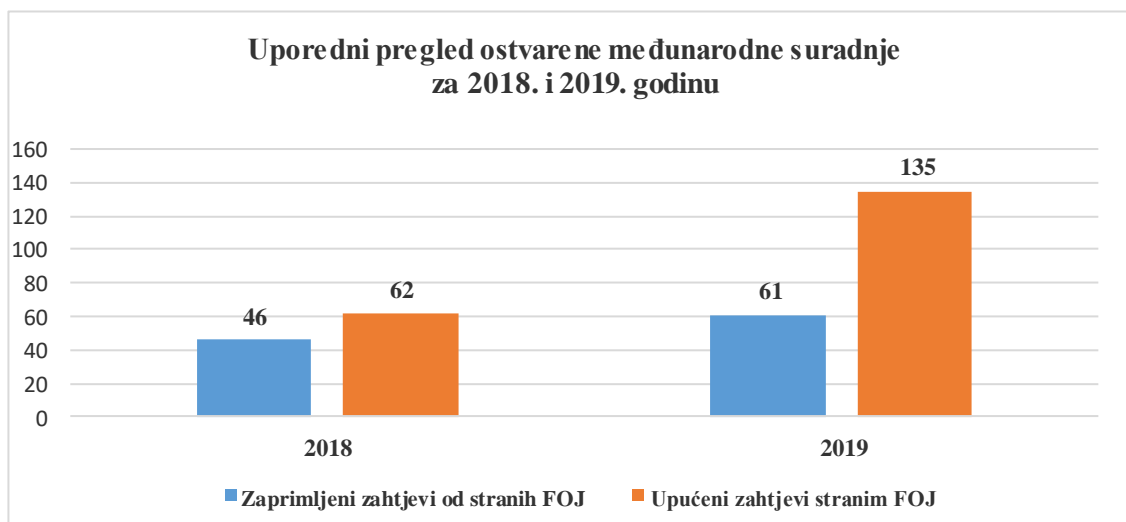
Kao središnja financijsko-obavještajna jedinica u BiH, FOO kontinuirano ostvaruje međunarodnu suradnju sa stranim FOJ i međunarodnim organizacijama koje djeluju u oblasti borbe protiv pranja novca i financiranja terorističkih aktivnosti. Međunarodna suradnja realizira se u svezi sa konkretnim istražnim aktivnostima kao i u svezi sa ispunjavanjem međunarodnih obveza BiH u oblasti borbe protiv pranja novca i financiranja terorističkih aktivnosti.

Zakonom o sprječavanju pranja novca i financiranja terorističkih aktivnosti propisano je da FOO može sa nadležnim tijelima u inozemstvu razmjenjivati odgovarajuće podatke, informacije i dokumentaciju koji se prikupe sukladno Zakonu o sprječavanju pranja novca i financiranja terorističkih aktivnosti, što se realizira u okviru EGMONT grupe.

U tom kontekstu FOO je tijekom 2019. godine 238 puta kontaktirao FOJ u inozemstvu, od čega se 135 zahtjeva i dopuna zahtjeva odnosilo na saradnju po konkretnim predmetima rada. U 501 slučaju FOO su kontaktirali razni FOJ, od čega su se 61 zahtjev i dopuna zahtjeva stranih FOJ odnosili na konkretne predmete rada. Ostala međunarodna korespondencija odnosila se na ispunjavanje drugih međunarodnih obveza FOO-a i na međusobno informiranje koje nije povezano sa navedenim obvezama.

U 2019. godini ostvarena je značajna međunarodna saradnja u odnosu na 2018. godinu, koja se ogleda u većem broju i upućenih i primljenih zahtjeva od ili ka stranim FOJ, što je prikazano u narednom grafikonu.

6. OSTALE AKTIVNOSTI

Kao središnja financijsko-obavještajna jedinica BiH, FOO je kontinuirano aktivno uključen u realizaciju projekata i aktivnosti od značaja za unaprjeđenje kapaciteta i sposobnosti svih tijela u BiH koja su nadležna za borbu protiv pranja novca i financiranja terorističkih aktivnosti. U nastavku su izdvojene aktivnosti na najznačajnijim projektima financiranim iz međunarodnih sredstava.

6.1. IPA 2013 – EU Twinning projekat „Potpora borbi protiv pranja novca“

Realizacija projekta započeta je u travnju 2017. godine a trajala je do kraja siječnja 2020. godine. Cilj projekta je osnaživanje nadležnih tijela u BiH u borbi protiv pranja novca, financiranja terorizma i financijskog kriminala do razine potrebne za pristupanje EU. U realizaciju navedenog projekta sa EU ekspertima bilo je uključeno deset službenika FOO-a kroz učešće u Upravnom odboru, u vidu uloge domaćeg partnera rezidentnog twinning savjetnika, vođa grupa za realizaciju aktivnosti iz projekta po pojedinim komponentama, te aktivnim učešćem u aktivnostima podizanja svijesti i obukama. Tijekom 2019. godine realizirano je više aktivnosti koje doprinose unaprjeđenju rada i efikasnosti FOO-a, odnosno realizaciji zakonom predviđenih obveza FOO-a, kao što su Konferencija za podizanje svijesti o borbi protiv pranja novca i financiranja terorizma koja je održana u travnju 2019. godine, kojoj je nazočilo više od 100 službenika institucija, nadležnih tijela i obveznika, održano je više različitih obuka za pripadnike različitih institucija i agencija koje su realizirane u BiH i inozemstvu, obuka obveznika (banke, notari i odvjetnici), izrada indikatora za prepoznavanje sumnjivih transakcija, izrada materijala u svezi s podizanjem svijesti o opasnosti od pranja novca i financiranja terorističkih aktivnosti i slično.

6.2. Projekat tehničke nadogradnje AMLS-a

U prosincu 2019. godine pušten je u rad nadograđeni softver za sprječavanje pranja novca (AMLS), čime je stvoren preduvjet povezivanja FOO-a sa svim obveznicima propisanim Zakonom o sprječavanju pranja novca i financiranja terorističkih aktivnosti, omogućena je dvosmjerna komunikacija sa obveznicima, stvoreni su preduvjeti za povezivanje i automatsku pretragu različitih baza podataka, unaprijeđena analitička obrada i vizualizacija podataka i slično. Aktivnosti su realizirane u okviru tehničke komponente EU IPA 2013 Twinning projekta „Potpora borbi protiv pranja novca“, koji je i financirao većinu troškova. U narednom periodu je planirano stvaranje pravnih preduvjeta za povezivanje sa eksternim bazama podataka, odnosno prilagođavanja AMLS-a praktičnim potrebama korisnika.

6.3. Procjena rizika od pranja novca i financiranja terorističkih aktivnosti

U svezi sa aktivnostima predviđenim Izvješćem o procjeni rizika od pranja novca i financiranja terorizma i Akcijskim planom za otklanjanje nedostataka, koje su u kolovozu 2018. godine usvojili Vijeće ministara BiH i vlade entiteta, FOO je poduzimao aktivnosti koje se odnose na djelokrug rada FOO-a i Agencije. S tim u svezi, dva službenika FOO-a angažirana su u Radnoj grupi za izradu nacrta novog Zakona o sprječavanju pranja novca i financiranja terorističkih aktivnosti, kojim bi trebao biti otklonjen najveći broj konstatiranih nedostataka. Pored navedenog, FOO, odnosno Agencija, intenzivirali su aktivnosti u pogledu sektora za koje je konstatirano da predstavljaju najveći rizik. Kada je riječ o sektoru nekretnina, upućen je dopis parlamentima, Vijeću ministara BiH i vladama FBiH, RS i BD BiH, kojim se ukazuje na neophodnosti izmjena zakona i podzakonskih akata, odnosno adekvatne implementacije važećih, s ciljem smanjenja ranjivosti, odnosno rizika.

6.4. Radna grupa za izradu prijedloga Zakona o sprječavanju pranja novca i financiranja terorističkih aktivnosti koju je imenovalo Vijeće ministara BiH

Cilj donošenja novog zakona je usklađivanje sa FATF preporukama iz 2012. godine, 4. i 5. EU direktivom o sprječavanju korištenja financijskog sustava u svrhu pranja novca ili financiranja terorizma, otklanjanje nedostataka konstatiranih u Procjeni rizika od pranja novca i financiranja terorizma u BiH. Za predsjedavajućeg radne grupe imenovan je službenik FOO-a. U 2019. godini Radna grupa je održala 13 sastanaka. Kontinuirano su poduzimane aktivnosti koje se odnose na sačinjavanja konkretnih prijedloga nacrta Zakona. Pripremljen je nacrt više članova Zakona kojima se unaprjeđuje sustav, odnosno otklanjanju nedostaci, dok će aktivnosti na okončanju rada biti nastavljene u 2020. godini.

6.5. Delegacija Bosne i Hercegovine pri Komitetu eksperata Vijeća Europe za evaluaciju borbe protiv pranja novca i financiranja terorizma (Moneyval delegacija BiH)

BiH je članica posebnog Komiteta stručnjaka Vijeća Europe zaduženog za praćenje provođenja mjera za sprječavanje pranja novca i financiranja terorističkih aktivnosti – Moneyval, koji funkcionira po principu uzajamnih procjena država članica prema metodologiji i standardima međunarodnog tijela koje postavlja standarde za borbu protiv pranja novca i financiranja terorizma – FATF. S obzirom na zakonom predviđenu ulogu u BiH, kao i druge financijsko-obavještajne jedinice, FOO ima ključnu ulogu u radu Moneyval delegacije BiH čiji je zadatak predstavljanje i ostvarivanje suradnje BiH sa Moneyval komitetom Vijeća Europe, a, sukladno Odluci Vijeća ministara BiH, službenik FOO-a je 2019. godine imao ulogu šefa Moneyval delegacije BiH. Realizirane aktivnosti delegacije u 2019. godini:

- Delegacija je sudjelovala u radu 58. i 59. Plenarne sjednice Moneyval komiteta;
- u drugoj polovini 2019. godine pripremila je i Moneyval komitetu predstavila Izvješće o napretku Bosne i Hercegovinu u 4. krugu evaluacije. Od ukupno devet temeljnih i ključnih preporuka FATF-a koje su u postupku evaluacije 2015. godine ocijenjene negativno u Izvješću o 4. krugu evaluacije, na 59. Plenarnoj sjednici održanoj u prosincu 2019. godine, osam preporuka je ocijenjeno pozitivno, dok je za preporuku koja se odnosi na primjenu međunarodnih i domaćih restriktivnih mjera u svezi sa terorizmom konstatirano da BiH još uvijek nije usklađena na razini za koju bi mogla biti pozitivno ocijenjena, zbog čega je potrebno otkloniti preostale nedostatke i izvješće o napretku ponovo predstaviti na 60. Plenarnoj sjednici sredinom 2020. godine;
- na poziv Moneyval komiteta jedan službenik FOO-a, kao dio Moneyval tima evakuatora, sudjelovao je u Petom krugu Moneyval evaluacije Republike Slovačke a dužnost mu je bila da ocjeni rezultate upotrebe financijsko-obavještajnih podataka te primjenu ciljanih financijskih sankcija u svezi sa financiranjem terorizma i financiranjem širenja oružja za masovno uništenje;
- jedan službenik je sudjelovao na sastancima Radne grupe za financijsku akciju (FATF), održanim u Izraelu u periodu od 24.03. do 27.03.2019. godine, u svezi s novim tehnologijama i njihovom uporabom za sprječavanje i borbu protiv pranja novca i financiranja terorizma te u svezi sa sprječavanjem i istraživanjem pranja novca i financiranja terorizma putem virtualnih valuta;
- Moneyval delegacija BiH dostavila je Izvješće Vijeću ministara BiH o aktivnostima delegacije, sa istaknutim nedostacima u pogledu efikasnosti sustava sprječavanja pranja novca i financiranja terorističkih aktivnosti u BiH, te prijedlogom zaključaka u pogledu otklanjanja nedostataka i unaprjeđenja efikasnosti;
- održano je više sastanaka sa predstavnicima Europskog povjerenstva u svezi sa statusom BiH na EU listi visokorizičnih trećih zemalja. BiH se na navedenoj listi nalazila zbog neslaganja između Europskog povjerenstva i Europskog parlamenta u vezi sa listom

zemalja koje su trebale biti uvrštene na listu istovremeno sa uklanjanjem BiH i još nekoliko zemalja.

6.6. Varšavska konvencija

Varšavska konvencija Vijeća Europe podrazumijeva obvezu svih zemalja potpisnica, među kojima je i BiH, da u svojim sustavima primjene konkretna zakonodavna i institucionalna rješenja koja će doprinijeti efikasnoj borbi protiv pranja novca, traženju, zapljeni i oduzimanju prihoda stečenih kriminalom ili su u svezi sa financiranjem terorizma. Službenik FOO-a ima ulogu člana delegacije BiH pri Konferenciji strana ugovornica Varšavske konvencije. U 2019. godini FOO je popunio upitnik za potrebe navedene delegacije, koji je dostavljen Ministarstvu pravde BiH i nakon toga prezentiran pred članicama Vijeća Europe (CETS No. 198).

6.7. UNODC/CEPOL projekat potpore finansijskim istragama

U ovom projektu službenica FOO-a bila je kontakt točka za BiH. Sudjelovala je u pripremi programa obuke iz oblasti finansijskih istraga i u svojstvu predavača na dvije ovakve obuke. Nazočila je sastanku nacionalnih kontakt točaka koji je održan u Beču te u organizaciji programa obuka koje su realizirane u BiH i u inozemstvu.

6.8. Povratne informacije obveznicima po prijavama sumnjivih transakcija za 2018. godinu

Tijekom 2019. godina prikupljene su, analizirane i sačinjene povratne informacije obveznicima za sve dostavljene prijave sumnjivih transakcija tijekom 2018. godine, što je zakonska obveza FOO-a sukladno članku 63. stavak (1) Zakona o sprječavanju pranja novca i financiranja terorističkih aktivnosti.

Na temelju analize svih dostupnih informacija i podataka u svezi sa prijavama sumnjivih transakcija dostavljenih tijekom 2018. godine, može se konstatirati da je nakon početne analize FOO-a odbačeno 40,6% svih prijava sumnjivih transakcija dok je dodatnom analizom prikupljenih informacija, podataka i dokumentacije odbačeno još 4,4% prijava sumnjivih transakcija, što ukupno iznosi 45% svih prijava sumnjivih transakcija dostavljenih tijekom 2018. godine. U 4,4% prijavljenih sumnjivih transakcija FOO je potvrdio sumnju obveznika na postojanje kaznenog djela pranje novca, u 43,1% prijava sumnjivih transakcija utvrđena je sumnja na neku drugu nepravilnost najčešće u svezi s kršenjem zakona iz oblasti poreza, zakona o deviznom poslovanju i sl., dok su u 2,2% prijava utvrđene obje prethodno navedene sumnje. Status „u radu“ još uvijek ima 5,3% prijava sumnjivih transakcija.

Navedeni statistički podatci ukazuju da je kvaliteta prijava sumnjivih transakcija od obveznika još uvijek na niskoj razini te da sustav edukacije i nadzora obveznika u našoj zemlji nije efikasan

i razvijen, što posljedično utječe na kvalitetu funkcioniranja kompletnog sustava u oblasti borbe protiv pranja novca i financiranja terorističkih aktivnosti.

6.9. Ostale aktivnosti

Službenici FOO-a učestvovali sudjelovali su kao predavači na više obuka za stručne suradnike u tužiteljstvima i druge zaposlene u nadležnim tijelima, te zaposlene kod obveznika Zakona. Također, angažmanom u okviru Agencije, kontinuirano je pružan doprinos unaprjeđenju rada kompletne Agencije u svezi s pokretanjem i vođenjem financijskih istraga, iniciranja i predlaganja mjera privremenog oduzimanja imovine stečene kaznenim djelom, postupanja u pogledu ostvarivanja uloge u svezi s domaćim i međunarodnim restriktivnim mjerama i slično.

7. TIPOLOGIJE PRANJA NOVCA

Tipologije pranja novca predstavljaju metode, tehnike i trendove pranja novca koje, posmatrane u ograničenom vremenskom periodu, imaju više zajedničkih karakteristika ili obilježja. Prepoznavanje i analiziranje novih tipologija je posebno značajno ako u obzir uzmemo okolnost da je pranje novca proces koji se neprekidno razvija. Počinitelji kaznenih djela pranja novca, usavršavajući i primjenjujući nove tehnike i modalitete, čine proces pranja novca još kompleksnijim a samim tim i komplikovanijim za otkrivanje, a naročito teškim za dokazivanje postojanja ovog kaznenog djela. Uočavanje novih tipologija je neophodno za izradu analize rizika za potrebe što efikasnijeg preventivnog djelovanja.

Na osnovu raspoloživih podataka, informacija, dokumentacije i dokumentiranih slučajeva pranja novca tijekom 2019. godine, uočene su i izdvojene tehnike, trendovi i tipologije pranja novca s ciljem njihovog boljeg razumijevanja i uočavanja potencijalnih rizika sa kojima su suočeni različiti sektori, te da bi se na taj način doprinijelo sprječavanju i otkrivanju nekih od brojnih metoda koje se koriste za prikrivanje izvora nezakonitih sredstava u BiH. Dosadašnja iskustva, kao i iskustva drugih zemalja, ukazuju da su oblasti sa visoko izraženim stupnjem rizika sa aspekta pranja novca bankarski sektor, uvozno-izvozni poslovi, tržište kapitala, tržište nekretnina i virtualne valute.

Dokumentirani slučajevi sumnje na pranje novca ukazuju na izraženu zastupljenost sljedećih tipologija sa obilježjima pranja novca:

- novčana sredstva sa računa društava za osiguranje su, izvršenjem kaznenog djela „Nezakonito postupanje u gospodarstvenom poslovanju“, doznačena na račun pravne osobe registrirane za posredovanje u zapošljavanju sa koje su gotovinski podignuta i predana počiniteljima navedenog kaznenog djela, koji su tako stečeni novac držali i njime raspolagali korištenjem u gospodarstvenom poslovanju osiguravajućih društava;

- novčana sredstva stečena prevarom na području Sjedinjenih Američkih Država i Republike Hrvatske su, na temelju krivotvorene poslovne dokumentacije, transferirana na račun pravne osobe registrirane u BiH, sa namjerom daljeg transferiranja, s ciljem dodatnog prikrivanja njegove prirode, izvora i porijekla i omogućavanja nesmetanog raspolaganja i korištenja u privrednom ili drugom poslovanju;
- novčana sredstva stjecana obavljanjem bankarske djelatnosti bez odobrenja i suprotno odredbama Zakona o deviznom poslovanju FBiH i Zakona o bankama FBiH, u vidu obavljanje mjenjačničkih poslova van deviznog tržišta, polagana su u stranim valutama na račune fizičkih osoba i konvertirana u konvertibilne marke radi daljeg korištenja za obavljanje mjenjačničkih poslova van deviznog tržišta, polaganje na račune, odnosno kupovine udjela u jednom od investicionih fondova registriranih u BiH;
- novčana sredstva stečena poreznom utajom, koju su počinile fizičke osobe i kompanije iz BiH otvaranjem više bankovnih računa kod komercijalnih banaka na području Slovenije, Austrije i Mađarske korištenjem istih za primanje novčanih sredstava po temelju oporezivih prihoda stečenih u inozemstvu bez njihovog prijavljivanja nadležnim poreznim tijelima su, s ciljem prikrivanja izvora i omogućavanja daljeg korištenja, transferirana između računa predmetnih osoba i kompanije iz BiH otvorenih na području Slovenije, Austrije i Mađarske, podizana u gotovinskim iznosima, te transferirana u korist računa drugih pravnih osoba;
- odgovorne osobe u društvu za osiguranje su stjecale novčana sredstva počinjenjem kaznenih djela „Zloupotrebavanje službenog položaja ili ovlasti“ i „Posebni slučajevi falsificiranja“ tako što su sačinili falsificirane dokumente o sudskoj registraciji pravnih osoba koje stvarno nisu postojale, da bi nakon toga sačinili falsificirane ugovore o poslovnoj suradnji i fakture kojim su lažno prikazali izvršavanje poslova od strane tih nepostojećih pravnih osoba u korist društva za osiguranje, navodeći u fakturama svoje osobne bankovne račune na koje su im doznačavana novčana sredstva sa računa društva za osiguranje koja su gotovinski podizali i istim dalje raspolagali;
- novčana sredstva stečena kaznenim djelom „Zloupotrebavanje položaja i ovlasti“, počinjenim na štetu jedne od poslovnih banaka vršenjem elektroničke kupoprodaje valuta od strane tri uposlenika banke za njihov osobni račun po kursnoj listi koju nije odobrila banka, počinioci su iskoristili za kupovinu motornih vozila, izmirivanje kreditnih obveza i gotovinske isplate;
- novčana sredstva stečena poreznom utajom u svezi s neprijavljenom isporukom dobara koju je izvršila fizička osoba su, s ciljem prikrivanja njegovog izvora i omogućavanja daljeg korištenja, gotovinski podizana sa računa, a dio sredstava je u vidu pozajmice transferiran u korist računa pravne osobe u vlasništvu počinitelja;
- novčana sredstva stečena prevarama počinjenim na štetu pravnih i fizičkih osoba sa područja Savezne Republike Njemačke i Republike Austrije transferirana su sa računa oštećenih otvorenih kod banaka u Njemačkoj i Austriji u korist računa osoba iz BiH otvorenih kod banaka u BiH koji su ista podizali i u gotovini predala organizatorima prevare a dijelom ih zadržali za sebe i istim raspolagali u osobne svrhe;
- novčana sredstva stečena počinjenjem kaznenog djela „Nedozvoljena trgovina“ bavljenjem uvoza i trgovinom motornim vozilima od strane fizičke osobe, bez neophodnog ovlaštenja i

suprotno propisima koji propisuju obaveznost registracije, gotovinski su podizana i korištena za financiranje kontinuiranog nabavljanja putničkih automobila i terenskih vozila za potrebe neovlaštenog trgovanja istim i stjecanja imovinske koristi za počinitelja;

- novčana sredstva stečena kaznenim djelom „Prevara u službi“ dovođenjem u zabludu ovlaštene osobe u pravnoj osobi da, u svezi sa zaključenim poslovnim odnosom, izvrši isplatu na osobni bankovni račun počinitelja za koji je naveo da se radi o računu pravne osobe izvršioca posla, dijelom su gotovinski podignuta dok je za ostatak naložen bezgotovinski transfer u korist računa dvije osobe povezane sa počiniteljem, s ciljem prikrivanja stvarne prirode stečenog novca i omogućavanja nesmetanog daljeg korištenja.

Uočene i dokumentirane tipologije ukazuju da su gotovinska sredstva doznačena na račune, odnosno isplaćena sa računa fizičkih osoba i sa njima povezanih gospodarstvenih subjekata, često visokorizična u kontekstu pranja novca. Kada je riječ o računima gospodarstvenih subjekata, navedene tipologije ukazuju i na zastupljenu zlouporabu transakcija po temelju novčanih pozajmica od ili u korist osnivača kao i transakcija po temelju pologa pazara, isplata za potrebe blagajne i materijalnih troškova, transakcija koje se realiziraju na osnovu krivotvorene poslovne dokumentacije kojom se lažno prikazuje postojanje poslovnog odnosa. Također, uočen je trend korištenja osoba iz BiH u ulozi „novčanih mula“ za prilive novca iz počinjenih prevara u inozemstvu.

Zastupljene su i pojave koje neizravno ukazuju na razne vrste prevara, od krađe identiteta, krivotvorenja isprava, do zlouporabe ovlasti, prevara u gospodarstvenom poslovanju, nedozvoljene trgovine itd.

8. PLANIRANE AKTIVNOSTI FOO-a ZA NAREDNI PERIOD

Sukladno zakonom propisanim djelokrugom rada, FOO kontinuirano poduzima aktivnosti na prikupljanju i analizi obavještajnih informacija, podataka i dokumentacije u svezi s pranjem novca i financiranjem terorističkih aktivnosti te aktivnosti na istraživanju i prosljeđivanju rezultata analiza i istraga, podataka i dokumentacije tužilaštvima i drugim nadležnim tijelima u BiH i inozemstvu. Pored navedenog, FOO je aktivno uključen i u sve druge aktivnosti čiji je cilj unaprjeđenje kapaciteta i stvaranje pretpostavki za uspješnu borbu protiv pranja novca i financiranja terorizma kao i ispunjavanje međunarodnih obveza BiH na istom planu.

Sukladno navedenom, FOO će u narednom periodu biti uključen u:

- aktivnosti koje se tiču izmjena i dopuna Zakona o sprječavanju pranja novca i financiranja terorističkih aktivnosti, s ciljem usklađivanja sa preporukama iz relevantnih međunarodnih dokumenata;

- organiziranje i iniciranje organiziranja obuka za ovlaštene osobe obveznika Zakona o sprječavanju pranja novca i financiranja terorističkih aktivnosti, uz aktivno učešće pripadnika FOO-a u realizaciji obuka;
- aktivnosti na implementaciji projekta nadogradnje postojećeg AMLS sustava, koje obuhvataju stvaranje pretpostavki za pristup bazama podataka značajnijih institucija i agencija BiH, FBiH, RS i BD BiH.

9. KORISNI LINKOVI

SIPA	www.sipa.gov.ba
Ministarstvo sigurnosti BiH	www.msb.gov.ba
Vijeće ministara BiH	www.vijećeministara.gov.ba
Tužiteljstvo BiH	www.tuzilastvobih.gov.ba
Sud BiH	www.sudbih.gov.ba
Parlamentarna skupština BiH	www.parlament.ba
Pravosuđe BiH	www.pravosudje.ba
Uprava za neizravno oporezivanje BiH	www.uino.gov.ba
Granična policija BiH	www.gp.gov.ba
Obavještajno-sigurnosna agencija BiH	www.osa-oba.gov.ba
Agencija za državnu službu BiH	www.ads.gov.ba
Federalno tužiteljstvo Federacije BiH	www.ft-ftbih.pravosudje.ba
Republičko tužiteljstvo Republike Srpske	www.rt.rs.pravosudje.ba
Centar za edukaciju sudija i tužitelja u FBiH	www.fib.cest.gov.ba
Centar za edukaciju sudija i tužitelja u RS	www.rs.cest.gov.ba
Ministarstvo unutarnjih poslova Republike Srpske	www.mup.vladars.net
Porezna uprava Federacije BiH	www.pufbih.ba
Porezna uprava Republike Srpske	www.poreskaupravar.org
Porezna uprava Brčko distrikta BiH	www.bdcentral.net/index.php/ba/institucije/direkcija-za-finansije/poreska-uprava
Federalna uprava policije	www.fup.gov.ba
Agencija za bankarstvo Federacije BiH	www.fba.ba
Agencija za bankarstvo Republike Srpske	www.abrs.ba
MONEYVAL	www.coe.int/moneyval
FATF	www.fatf-gafi.org
Egmont grupa	www.egmontgroup.org
Vijeće Europe	www.coe.int/bs/web/about-us
Europska unija	www.europa.eu
Interpol	www.interpol.int
ICITAP	www.justice.gov/criminal-icitap
Razvojni program Ujedinjenih naroda	www.baundp.org
Međunarodni monetarni fond	www.imf.org
Svjetska banka	www.worldbank.org